

Galtung: “Çözümün ne olduğunu sormayan gazeteciler var”

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis

Gazetecilerin özellikle çatışma ve savaş dönemlerinde saçma davrandığına da vurgu yapan barış çalışmaları profesörü Johan Galtung, siyasilere “bu sorunun çözümü ne olacak?” diye soru sor(a)mayan gazeteciler olduğunu ifade etti

* * *

Dünya barışına gönül vermiş akademisyenler, araştırmacılar ve sanatçılar İstanbul’da buluştu. Uluslararası Barış Araştırma Derneği’nin (IPRA) 25. konferansı “Barış için birleşme: Evrensel değerler doğrultusunda sürdürülebilir barış inşası” ismiyle düzenlendi. 11-15 Ağustos 2014 tarihleri kapsayan uluslararası organizasyona 95 farklı ülkeden, 500’ün üzerinde kişi katıldı. Söz konusu konferansı Doğu Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi’nden bir grup akademisyen olarak takip etme fırsatı yakaladık. Bu hafta üzerinde durmak istediğim nokta ise, bahse konu olan konferansta tartışılan konuları sizlerle buluşturmak olacak.

Bilgilerini paylaşıyor

Konferansın ana konuşmacılarından dünyada barış araştırmaları noktasında saygın bir yere sahip olan Prof. Dr. Johan Galtung bulunuyordu. Profesör Galtung ile açılış konuşmasını yapmadan kısa bir süre önce tanışma ve sohbet etme fırsatımız oldu. 1930 doğumlu olan Norveçli Johan Galtung’un ilerlemiş yaşına rağmen, dünyayı dolaşması ve bilgilerini paylaşması takdir edilmesi gerekiyor. Ayrıca enerjisi ve esprili konuşmalarıyla etrafına pozitif hissiyat dağıtmayı da ihmal etmiyor. Profesörün yanına yaklaşip tanıştıktan sonra Kıbrıs’tan geldiğimizi söyledim. Kıbrıs’ı tarihin en dikkat çekici ve zor zamanlarında ziyaret etmiş bir kişi olduğunu kendi ağzından öğrendim.

“Fotomodel oldum”

1964 ve 1974 yıllarında konferans vermek ve temaslar yapmak için adaya geldiğini ifade eden Johan Galtung, yaptığı araştırmalarda Kıbrıs’ta yaşanan çatışmalardan edindiği bilgileri de kullandı. Kısa konuşmamızdan sonra Galtung ile fotoğraf çekirmek istediğimizi ifade ettiğimizde, bizlere Albert Einstein’ın bir hikâyesini anlattı. Yaptığı akademik çalışmalarla bilim dünyasına damgasını vuran Einstein’ın ünlendikten sonra katıldığı konferanslarda birçok kişinin kendisiyle fotoğraf çekilmek istemesini şu sözlerle açıklıyor: “Artık bir akademisyenden çok, bir fotomodel oldum.” Galtung bize bu anekdotu hatırlattıktan sonra “fotomodel” gibi aramızda yerini aldı ve kameraya her zamanki sevecen ve barış dolu yüz ifadesiyle gülümsedi.

Barış gazeteciliğinin yaşayan efsanesi

Konumuzun insan ilgisini çekebilecek hikâye tarafı yukarıda aktardığım gibiydi. Gelelim işin biraz daha akademik olan tarafına. Johan Galtung barış gazeteciliği kavramını ortaya atan kişi olarak biliniyor. Sadece barış gazeteciliği alanında değil, genel olarak barış araştırmaları alanında ciddi saygınlığı olan bir akademisyen. Dolayısıyla barış gazeteciliği alanında çalışmalar yapan birisi olarak, kavramın yaşayan efsanesi ve mucidi ile karşılaşmak güzel bir duyguydu. Galtung konferansın açılışında yaptığı konuşmada, barış araştırmalarının 1959 yılında Norveç'te başladığını vurguladı. Ardından da Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO) barış araştırmalarıyla ilgilendiğini söyledi. Konuşmasında barış araştırmalarına başladıkları yıllarda karşılaştıkları engellere de değinen Galtung, en ciddi engelin bu tür çalışmaların hale hazırda başka bilim dalları tarafında yapıldığını (psikoloji, siyaset ve uluslararası ilişkiler, sosyoloji vb.) dolayısıyla, o yıllarda "barış araştırması" gibi bir alanın gerekli olmadığını düşünüldüğünü vurguladı. Tabii Galtung ve etrafında kendisine inanan bilim insanları bu konuda geri adım atmayarak, barış araştırmalarını bugünkü bildiğimiz noktaya taşımayı başardılar.

IPRA kuruluyor

Yapılan çalışmalar meyvesini vermeye başladı ve 1964 yılında Uluslararası Barış Araştırma Derneği (IPRA) Johan Galtung ve diğer bilim insanları tarafından kuruldu. Bugün 50. yaşını kutlayan ve barış araştırmaları konusunda ciddi ve saygın organizasyonlara imza atan bu sivil toplum kuruluşu, barışa inanmayanlara inat icraatlarına ve organizasyonlarına devam ediyor. IPRA'nın genel sekreterliğini şu anda Sakarya Üniversitesi'nden Yrd. Doç. Dr. Nesrin Kenar ve Northumbria Üniversitesi'nden İbrahim Seaga Shaw yürütüyor.

Çözümü tartışmalıyız

Johan Galtung konuşmasında dünya barışı için demokrasinin ne kadar önemli bir enstrüman olduğundan da bahsederek, demokrasinin insanları manda altına alarak öldürmenin olmadığını söyledi ve demokrasinin dünyayı idare etmenin bir aracı olarak tanımladı. Gazetecilerin özellikle çatışma ve savaş dönemlerinde saçma davrandığına da vurgu yapan Galtung, siyasilere "bu sorunun çözümü ne olacak?" diye soru sor(a)mayan gazeteciler olduğunu ifade etti. Galtung, gazetecilik mesleğini yapan kişilerin özellikle çatışma durumlarında dış politikadan sorumlu kişileri sorunun çözümüne yönelik düşünceleri konusunda teşvik etmesi gerektiğini de kaydetti.

Birliktelik ve paylaşım

Konuşmasının sonunda "birliktelik ve paylaşım" konularını öne çıkaran Prof. Dr. Johan Galtung, bir kreş örneği vererek konuyu daha net anlamamızı sağladı. Kreşlerde bulunan çocukların oyuncak veya başka materyalleri paylaşmakta sıkıntılar yaşadığını ifade eden Galtung, bir oyuncak bebeğin paylaşmadığı noktada tarafların "bu BENİM" diyerek konuya sahip çıktığını bizlere hatırlattı. Konuyla ilgili farklı bakış açılarıyla, farklı çözüm önerileri sunan Galtung, "bu oyuncak BİZİM" anlayışının geliştirilmesini ve farklı çözüm yollarının aranmasını önerdi.

Aktif biçimde rol almalıyız

Sonuç olarak konuyu Kıbrıs Problemi'ne bağlayacak olursak; adada yaşadığımız durumun ortak noktada ve biz duygusu ile buluşulmaması olduğunu söyleyebiliriz. Aynı şekilde Galtung'un da ifade ettiği gibi, bu süreci iyileştirecek olan çözüm önerileri geliştirecek olan insanların başta gazeteciler ve toplum bireyleri olarak baskı altına alınmaması bir diğer nokta olarak ortaya çıkıyor. Dolayısıyla gazetecilerin pasif protokol haberciliği mantığından sıyrılarak, daha eleştirel bakabilen, sorgulayabilen, analiz yapabilen bir pozisyonda haberlerini oluşturmaları gerekiyor. Galtung'un ortaya attığı barış gazeteciliği anlayışı habercilik değerlerine katkı sağlıyor. Medyada çalışan bireyler olarak gazetecilik anlayışımızı gözden geçirerek, gerekli ortamda gerekli soruları sorabilecek donanıma sahip olmalıyız.